

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

- Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/54/EK σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας
- Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/55/EK σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου
- Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ίδρυση Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας
- Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1228/2003 σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας
- Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1775/2005 περί όρων πρόσβασης στα δίκτυα μεταφοράς φυσικού αερίου

COM(2007) 528 τελικό — 2007/0195 (COD)

COM(2007) 529 τελικό — 2007/0196 (COD)

COM(2007) 530 τελικό — 2007/0197 (COD)

COM(2007) 531 τελικό — 2007/0198 (COD)

COM(2007) 532 τελικό — 2007/0199 (COD)

(2008/C 211/06)

Στις 18 Οκτωβρίου 2007, και σύμφωνα με τα άρθρα 47, παράγραφος 2, 55 και 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας το Συμβούλιο αποφάσισε, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/54/EK σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/55/EK σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ίδρυση Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1228/2003 σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1775/2005 περί όρων πρόσβασης στα δίκτυα μεταφοράς φυσικού αερίου.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 4 Απριλίου 2008 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. CEDRONE.

Κατά την 444η σύνοδο ολομέλειάς της, της 22ας και 23ης Απριλίου 2008 (συνεδρίαση της 22ας Απριλίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 100 ψήφους υπέρ, 4 ψήφους κατά και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και προτάσεις**1.1 Συμπεράσματα**

1.1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί εν γένει τους λόγους που ώθησαν την Επιτροπή να υποβάλει την τρίτη δέσμη μέτρων για την ενέργεια, ένα περίπλοκο και δύσκολο θέμα τόσο από νομικής όσο και από οικονομικής πλευράς, το οποίο έχει προκαλέσει δισταύουσες απόψεις και αντιδράσεις.

1.1.2 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η παρούσα κατάσταση του ενεργειακού τομέα δεν είναι δυνατόν να διατηρηθεί περαιτέρω. Έπειτα από την εκκίνηση της διαδικασίας ολοκλήρωσης και απελευθέρωσης, βρισκόμαστε σε μια κρίσιμη καμπή: πρέπει πλέον να αποφασίσουμε προς ποια κατεύθυνση θα πορευθούμε. Η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας γνώρισε μια περίοδο στασιμότητας που προκάλεσε υψηλό κόστος μετάβασης, το οποίο ενδέχεται να υπερβεί τα αντίστοιχα

οφέλη: το κόστος αυτό συναρτάται τόσο με την απουσία ομοιογενούς πλαισίου κανόνων σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και με την έλλειψη, σε ορισμένες περιπτώσεις, πραγματικής βούλησης για απελευθέρωση και σαφούς κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων φορέων. Αυτή η έλλειψη βεβαιότητας ως προς τη νομοθεσία οδηγεί ενδεχομένως σε χαμηλά επίπεδα επενδύσεων στον εν λόγω τομέα και σε ανεπαρκή ανάπτυξη του ανταγωνισμού. Το γεγονός αυτό επέφερε κατακερματισμό της ευρωπαϊκής αγοράς που καθοδηγείται, σε ορισμένες περιπτώσεις, από τα πρώην μονοπώλια. Καθίσταται, λοιπόν, αναγκαίο να τονιστεί εκ νέου σθεναρά η ανάγκη να συνεχιστεί με αποφασιστικότητα η διαδικασία απελευθέρωσης.

1.1.3 Οι πολιτικές πτυχές: η ενιαία αγορά

1.1.3.1 Κεντρική συνιστώσα της εν λόγω στρατηγικής αποτελεί η υλοποίηση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας. Η

Ευρωπαϊκή Ένωση απαιτείται να διαμορφώσει μια κοινή στρατηγική προκειμένου να έχει τη δυνατότητα να ενεργεί με ταχύτητα και ομοφωνία και να διαθέτει μεγαλύτερη διαπραγματευτική ισχύ σε διεθνές επίπεδο. Η συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, ρυθμιστικών αρχών και Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς (TSO) είναι απολύτως επιβεβλημένη και πρέπει, συνεπώς, να πραγματοποιηθούν διαρθρωτικές αλλαγές με στόχο την ολοκλήρωση της λειτουργίας και της ανάπτυξης των συστημάτων σε περιφερειακό επίπεδο. Τα μεμονωμένα κράτη μέλη οφείλουν να μοιράζονται τις εμπειρίες, τις γνώσεις και τους κανόνες τους για να ενεργούν από κοινού και να προτείνουν (να επιβάλλουν) τη δική τους πολιτική δαπανών στον τομέα του εφοδιασμού με στόχο την καθιέρωση ενός όσο το δυνατόν πιο ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, το οποίο θα οδηγήσει σε όσο το δυνατόν δικαιότερες τιμές, αποφεύγοντας την χρηματοοικονομική κερδοσκοπία. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ τους και να πληρούν τους κανόνες που αποφασίζουν από κοινού, προς το συμφέρον των χρηστών-καταναλωτών, αναπτύσσοντας σε εθνικό επίπεδο την κοινοτική νομοθεσία που θα έχει αποφασιστεί από κοινού.

1.1.4 Οι οικονομικές πτυχές

1.1.4.1 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ ένας θεμιτός, κατάλληλα ρυθμισμένος, ανταγωνισμός (κάτι το οποίο δεν επιτυγχάνεται με την παρούσα πρόταση της Επιτροπής) θα ευνοούσε την ενθάρρυνση των εναλλακτικών πηγών ενέργειας και των επενδύσεων σε ενεργειακές υποδομές. Τουτό θα συνέβαλε με τη σειρά του στην αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων (όπως π.χ. των ΜΜΕ) καθιστώντας δυνατές δικαιότερες τιμές, θα προωθούσε τη διαφάνεια και θα περιόριζε τον κίνδυνο κυρίαρχης θέσης.

1.1.4.2 Ένας από τους στόχους προτεραιότητας της τρίτης δέσμης μέτρων συνίσταται στην ενθάρρυνση των επενδύσεων σε ενεργειακές υποδομές και στη διασφάλιση του συντονισμού τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σχετικά με αυτήν την πτυχή, τα μέτρα που προτείνονται από την Επιτροπή βγαίνουν προς τη σωστή κατεύθυνση. Κρίνεται ωστόσο σκόπιμο να εξασφαλιστεί, ότι τα μέτρα αυτά θα καταστήσουν δυνατές τις αναγκαίες επενδύσεις σε εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας ώστε να κερδηθεί η εμπιστοσύνη των επενδυτών. Όσον αφορά την ανάπτυξη των δικτύων, τα μέτρα αυτά πρέπει να εξασφαλίσουν ότι θα πραγματοποιηθεί ο κατάλληλος σχεδιασμός, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, αλλά και ότι ο σχεδιασμός αυτός θα τηρείται και ως προς τα επίπεδα και ως προς τις προθεσμίες του. Επιβάλλεται επίσης ο έλεγχος των επενδύσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο (εκ μέρους του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας). Σε περίπτωση που μια αγορά είναι ανελαστική, με επιχειρήσεις που λειτουργούν υπό συνθήκες ολιγοπωλίου και με ορισμένα κράτη απρόθυμα να παραχωρήσουν αρμοδιότητες στον τομέα του εφοδιασμού, η εμπιστοσύνη των φορέων εκμετάλλευσης και των χρηστών περιορίζεται, με συνακόλουθη μείωση της ρευστότητας· μια τέτοια περίπτωση πρέπει να αποφευχθεί.

1.1.5 Οι κοινωνικές πτυχές

1.1.5.1 Οι διαδικασίες αναδιάρθρωσης που προέκυψαν ως αποτέλεσμα της τρίτης δέσμης νομοθετικών μέτρων θα πρέπει να συνδυαστούν με μια πολιτική υπέρ της απασχόλησης, με την πλήρη συμμετοχή των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των επιχειρήσεων, και με τη χρήση μέσων όπως η «corporate social restructuring» (κοινωνική αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων) και οι αποσβεστικές κοινωνικών κραδασμών τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Είναι παρήγορο ότι στις χώρες που έθεσαν σε εφαρμογή τον ιδιοκτησιακό διαχωρισμό στα δίκτυα μεταφοράς δεν καταγράφηκαν αρνητικές συνέπειες επί της απασχόλησης.

1.1.5.2 Παρότι η προστασία των ευπαθέστερων ομάδων και των ασθενέστερων καταναλωτών είναι και θα παραμείνει αμείωτα εθνική

αρμοδιότητα, θεωρείται ωστόσο κεφαλαιώδες να αναγνωρίσει η Επιτροπή τη σημασία που έχουν τα εν λόγω μέτρα σε διεθνές επίπεδο. Η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να εξασφαλίσει την παρακολούθηση της εφαρμογής τους, προκειμένου τα μέσα αυτά να ανταποκρίνονται στα προαπαιτούμενα που τίθενται για μια ανοικτή και ανταγωνιστική αγορά. Κρίνεται αναγκαίο να εισαχθεί η έννοια της «ενεργειακής ένδειας» σε ευρωπαϊκό επίπεδο (μειωμένη τιμή) και να επιδιωχθεί η εκπλήρωση των απαιτήσεων δημόσιας υπηρεσίας και γενικού συμφέροντος, όπως προβλέπεται στις υφιστάμενες οδηγίες.

1.1.6 Οι χρήστες (επιχειρήσεις και καταναλωτές)

1.1.6.1 Μια νέα στρατηγική σχετικά με τις ενεργειακές πολιτικές πρέπει να είναι επομένως σε θέση να ενθαρρύνει την επίτευξη πραγματικού ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων με στόχο τον πολλαπλασιασμό των δυνατοτήτων επιλογής των χρηστών. Τα δίκτυα μεταφοράς πρέπει να είναι προσιτά σε οποιονδήποτε επιθυμεί να τα χρησιμοποιήσει. Όσον αφορά τις μεγάλες ενεργοβόρες επιχειρήσεις απαιτείται να επιτευχθεί η σύναψη μιας ευρωπαϊκής σύμβασης για την απόκτηση ενέργειας σε ομοιόμορφες τιμές (συγκρίσιμες τιμές ή «νόμος της μιας τιμής»), καταργώντας τις κρατικές ενισχύσεις που προξενούν στρέβλωση του ανταγωνισμού. Όσον αφορά δε τους καταναλωτές, απαιτείται να τους αναγνωρισθούν τα δικαιώματα που προβλέπονται από την ΕΕ και να τους παρασχεθεί ελευθερία επιλογής του προμηθευτή που προτιμούν και στη χαμηλότερη δυνατή τιμή.

1.1.7 Εν κατακλείδι, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση της Επιτροπής πρέπει να αποσκοπεί στην αποτροπή της μη ηθελιμμένης συντονισμένης δράσης για τη διαίωση της υφιστάμενης κατάστασης εκ μέρους, αφενός, των μεγάλων μονοπωλιακών επιχειρήσεων οι οποίες επιδιώκουν να διατηρήσουν μια πηγή εσόδων λόγω της πλεονεκτικής θέσης τους και, αφετέρου, των συνδικαλιστικών οργανώσεων οι οποίες αποβλέπουν στην προάσπιση της απασχόλησης.

1.2 Οι προτάσεις της ΕΟΚΕ

1.2.1 Ενιαία αγορά ενέργειας

1.2.1.1 Για την ενίσχυση της πορείας προς μια ενιαία αγορά ενέργειας, η Επιτροπή οφείλει να τροποποιήσει τις προτάσεις που διατυπώνονται στην τρίτη δέση μέτρων για την ενέργεια προκειμένου να αποκτήσει τη δυνατότητα να ενεργεί αυτόνομα σε διεθνές πλαίσιο, ιδιαίτερα όσον αφορά τους ενεργειακούς πόρους. Προς το σκοπό αυτό, οι προτάσεις περιφερειακής συνεργασίας που περιλαμβάνονται στην εν λόγω δέση μέτρων πρέπει να εκληφθούν ως ενδιάμεσα βήματα προς την επίτευξη του τελικού στόχου που εξακολουθεί να είναι η ενιαία αγορά ενέργειας. Επιπλέον, θα πρέπει τα κράτη μέλη να επιδιώξουν την ολοκλήρωση των αγορών τους στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και οι διαχειριστές συστημάτων να προσπαθήσουν να εξυπηρετούν διάφορα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η πρόταση περιφερειακής συνεργασίας των διαχειριστών δικτύου δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ως προσωρινό υποκατάστατο της ενιαίας αγοράς ενέργειας. Η επίτευξη συνεργασίας σε περιφερειακό επίπεδο, βασισμένη σε «ιδιοκτησιακό διαχωρισμό» (ownership unbundling) μεταξύ διαχειριστών δικτύου οι οποίοι να μην έχουν πραγματικά καμία ανάμειξη σε δραστηριότητες παραγωγής/πώλησης, είναι θεμελιώδους σημασίας. Προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε ανακολουθία ως προς την ομοιογένεια των κανονιστικών ρυθμίσεων και των κανόνων της αγοράς, καλό θα ήταν να συνεκτιμηθεί το έργο που έχει ήδη αναληφθεί στο πλαίσιο των περιφερειακών πρωτοβουλιών που προωθούνται από την Ευρωπαϊκή Ομάδα Ρυθμιστικών Αρχών Ηλεκτρικής Ενέργειας και Φυσικού Αερίου (ERGEG) κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών.

1.2.2 Κάθετα ολοκληρωμένοι διαχωρισμός δραστηριοτήτων (unbundling)

1.2.2.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να επιδείξει προτίμηση προς τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας (ownership unbundling), ο οποίος είναι σαφώς καλύτερος για την προώθηση των επενδύσεων από τον λειτουργικό διαχωρισμό. Πράγματι, ο διαχωρισμός αυτός θα μπορούσε να μεγιστοποιήσει τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη των φορέων εκμετάλλευσης και να καταστήσει δυνατό τον έλεγχο των μονοπωλιακών δραστηριοτήτων, αποτρέποντας τις διακριτικές συμπεριφορές και βελτιστοποιώντας τη χρήση και τη συντήρηση του δικτύου.

1.2.2.2 Κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω εμβάθυνση και ανάλυση των στρατηγικών επιπτώσεων που σχετίζονται με την ιδιοκτησία των δικτύων και με την ανάγκη διασφάλισης της ανεξαρτησίας τους, ακόμη και όσον αφορά τα δυνητικά συμφέροντα τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένης και της επιλογής του καθεστώτος ιδιοκτησίας των δικτύων (δημόσιας ή ιδιωτικής ιδιοκτησίας). Με την εφαρμογή του ιδιοκτησιακού διαχωρισμού, η πρόταση της Επιτροπής δεν απαιτεί την ιδιωτικοποίηση των δικτύων μεταφοράς που τελούν επί του παρόντος υπό δημόσια ιδιοκτησία.

1.2.2.3 Μεταξύ του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και του τομέα του φυσικού αερίου (βλέπε την κατάσταση που επικρατεί στις Ηνωμένες Πολιτείες, στη Δανία, στις Κάτω Χώρες, στην Πορτογαλία, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ισπανία και στη Σουηδία) δεν υπάρχουν διαφορές οι οποίες να μπορούν να δικαιολογήσουν μια ανομοιογενή αντιμετώπιση του ιδιοκτησιακού διαχωρισμού. Ο διαχωρισμός της ιδιοκτησίας μεταξύ των δραστηριοτήτων παραγωγής/πώλησης και των δραστηριοτήτων μεταφοράς είναι αναγκαίος σε αμφότερους τους εν λόγω τομείς. Πράγματι, οι ενδεχόμενες διακριτικές συμπεριφορές που απορρέουν από ανεπαρκές επίπεδο κάθετου διαχωρισμού είναι ίδιες. Οι εταιρείες που πωλούν φυσικό αέριο δεν θα έπρεπε κανονικά να ασχολούνται με εκείνες που μεταφέρουν το αέριο τους, αλλά να ενδιαφέρονται μόνον για την αξιοπιστία και την οικονομική ευρωστία των αντισυμβαλλομένων τους εταιρειών, με στόχο την εκπλήρωση των συμβατικών τους υποχρεώσεων και την πώληση του αερίου τους.

1.2.3 Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας

Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι απαιτείται να δοθούν περισσότερες εξουσίες στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (Agency for the cooperation of energy regulators — ACER) προκειμένου να δύναται:

- να ασκεί αυτόνομο και ανεξάρτητο κανονιστικό ρόλο·
- να παρακολουθεί τη δράση του ευρωπαϊκού δικτύου διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς (European Network Transmission System Operators — ENTSO)· και —σε συνεργασία με το ENTSO και τη Μόνιμη Επιτροπή Αγοράς (Standing Market Panel)— να επικουρεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη σύνταξη καταλόγου με τους κανόνες που απαιτούνται για τη διαμόρφωση και την έγκριση τεχνικών και αγοραίων κατευθυντηρίων γραμμών και κωδικών·
- να καθορίζει τα απαιτούμενα κριτήρια και να εγκρίνει τους τεχνικούς και τους αγοραίους κώδικες·
- να διαμορφώνει τις μεθοδολογίες καθορισμού τιμών και τα ποσά που καταβάλλονται στο πλαίσιο του μηχανισμού αντιστάθμισης του κόστους που βαρύνει τους διαχειριστές δικτύων μεταφοράς λόγω των διασυνοριακών ροών ηλεκτρικής ενέργειας·

— να καταρτίζει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις αρχές που πρέπει να διέπουν την ανάπτυξη δικτύου και να εγκρίνει το σχέδιο δεκαετούς επενδυτικού προγράμματος που προτείνεται από το ENTSO·

— να παρέχει ενημέρωση και να γνωμοδοτεί προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή·

— να συμβουλευέται τους φορείς της αγοράς·

— να συντονίζει το έργο των εθνικών αρχών·

— να προάγει τη διαφάνεια, συμπεριλαμβανομένων και των διαδικασιών διορισμού της δικής του διοικούσας ομάδας.

1.2.4 Οι Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (EPA)

1.2.4.1 Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για την προώθηση του ανταγωνισμού και για τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των οδηγιών σε εθνικό επίπεδο, ιδίως όσον αφορά την τήρηση των κανόνων σχετικά με την αμερόληπτη χρήση των υποδομών. Θα ήταν επομένως σκόπιμη η εναρμόνιση των αρμοδιοτήτων τους και η ενίσχυση της ανεξαρτησίας τους έναντι τόσο των εθνικών επιχειρήσεων όσο και των ενεργειακών επιχειρήσεων, με στόχο τον έλεγχο και την αποτροπή των καταχρήσεων δεσπόζουσας θέσης. Μια πιο ανεξάρτητη ρυθμιστική αρχή θα ευνοήσει τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης στην αγορά και την επιτέλεση πιο συντονισμένου έργου με τον Οργανισμό Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER).

1.2.5 Ευρωπαϊκό δίκτυο διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς (European Network Transmission System Operators — ENTSO)

1.2.5.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά να υπάρξει αποτελεσματικότερος συντονισμός μεταξύ των διαχειριστών εθνικών δικτύων με στόχο την πραγματοποίηση επενδύσεων και τη βελτιστοποίηση της διαχείρισης των υποδομών που απαιτούνται για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου ευρωπαϊκού δικτύου. Ο Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας θα πρέπει να αναλάβει σημαντικότερο ρόλο από τον προβλεπόμενο, προκειμένου να προτείνει, να σχεδιάζει, να ελέγχει και να εγκρίνει τους σχετικούς κώδικες για τη διασφάλιση της δέουσας συνεκτίμησης του δημοσίου συμφέροντος. Το ENTSO θα πρέπει να αναλάβει έναν ρόλο σε πλήρη συνάρτηση με τις δεξιότητες και τις ικανότητές του. Κατά συνέπεια, την ευθύνη για τη διαμόρφωση των κατευθυντηρίων γραμμών και των κωδικών θα πρέπει να την επωμισθεί ο ACER.

1.2.6 Ευρωπαϊκά δίκτυα και επενδύσεις

1.2.6.1 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να προβλέψει τη μελλοντική εξέλιξη της χρήσης των δικτύων, μέσω ενός επενδυτικού προγράμματος που αποσκοπεί στη δημιουργία ενός συστήματος δημόσιων και/ή ιδιωτικών ευρωπαϊκών δικτύων που είναι προσιτά σε όλους και ρυθμίζονται κανονιστικά από την Ένωση, τόσο για τη μεταφορά όσο και για τη χρήση της ενέργειας. Για τον σκοπό αυτόν, θα πρέπει να διασφαλισθεί ότι οι διαδικασίες για τη διαχείριση των διασυνδέσεων είναι πραγματικά διαφανείς, στηρίζονται σε διαδικασίες αγοράς, που τοιούτοτρόπως καθιστούν δυνατή την αύξηση του εμπορίου στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Οι επενδύσεις πρέπει να πραγματοποιούνται όταν αποφέρουν κοινωνικοοικονομικά οφέλη από περιφερειακή σκοπιά, ενώ όλοι οι φορείς της αγοράς πρέπει να συμμετέχουν δεόντως στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων σχετικά με την ανάπτυξη των κωδικών και το δεκαετές επενδυτικό σχέδιο.

1.2.7 Δημοκρατία και αντιπροσώπευση

1.2.7.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι βάσει των ήδη υφισταμένων διατάξεων ή εκείνων που βρίσκονται υπό διαμόρφωση σχετικά με τους καταναλωτές, απαιτείται να προβλεφθεί η παρουσία τους στο Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού. Το αυτό ισχύει για όλους τους άλλους ενδιαφερόμενους φορείς (παράγοντες, συνδικαλιστικές οργανώσεις, επιχειρήσεις) που εκτός από το Διοικητικό Συμβούλιο θα μπορούσαν να συμμετέχουν σε ένα ειδικό Συμβούλιο Εποπτείας, ώστε η ανάπτυξη του ρυθμιστικού πλαισίου να επωφεληθεί από την μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση και συμμετοχή, ήδη από τα αρχικά στάδια, και όχι μόνο κατά τις τελικές φάσεις της εξέλιξής του.

2. Εισαγωγή

2.1 Πριν από μια δεκαετία περίπου, η Επιτροπή άρχισε (με μεγάλη καθυστέρηση) να κάνει τα πρώτα βήματα προς την κατεύθυνση της θέσπισης ευρωπαϊκής νομοθεσίας για μια ενιαία αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου. Η ΕΟΚΕ είχε την ευκαιρία να εκφέρει γνώμη, η οποία ορισμένες φορές διέφερε από την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σχετικά με ένα θέμα που καθίσταται με την πάροδο των ετών διαρκώς πιο σημαντικό και αμφισβητούμενο.

2.2 Με την υιοθέτηση της τρίτης δέσμης νομοθετικών προτάσεων για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδιώκει την ολοκλήρωση μιας διαδικασίας που έχει ήδη αρχίσει, σε μια στιγμή κατά την οποία το διεθνές σκηνικό έχει αλλάξει άρδην, θέτοντας νέα προβλήματα σε όλους. Τα κράτη μέλη δεν συμφωνούν ομόφωνα τις προτάσεις που διατυπώνονται, γεγονός το οποίο καθυστερεί την έγκριση και την εφαρμογή των νέων προτάσεων και παρακωλύει την υλοποίηση μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας.

2.3 Η ΕΟΚΕ φέρει μεγάλη ευθύνη για την κατάρτιση μιας γνωμοδότησης σχετικά με ένα από τα πιο σημαντικά (και «καυτά») θέματα των τελευταίων ετών, από το οποίο εξαρτάται όχι μόνον η αγορά ενέργειας, αλλά και η μοίρα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων του κλάδου, των ευρωπαίων καταναλωτών, καθώς και των επιχειρήσεων των τρίτων χωρών.

2.4 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την «εκτίμηση αντίκτυπου» που πραγματοποιήθηκε από την Επιτροπή, η οποία παρέχει ήδη ικανοποιητικά στοιχεία όσον αφορά την αποτελεσματικότητα από πλευράς απελευθέρωσης και «θεμιτού» ανταγωνισμού (βλέπε το σχετικό κείμενο).

3. Αιτιολόγηση των προτάσεων της Επιτροπής

3.1 Διασφάλιση του γεγονότος ότι οι καταναλωτές διαθέτουν πραγματική ελευθερία επιλογής του προμηθευτή τους, μεταξύ ευρείας προσφοράς, και ότι επωφελούνται των «πλεονεκτημάτων» που «αναμένεται» να προκύψουν από αυτήν την επιλογή. Οι εν λόγω βελτιωμένες συνθήκες για τους χρήστες θα πρέπει να αποτελούν κοινό στόχο για τις επιχειρήσεις των τρίτων χωρών που λειτουργούν στην επικράτεια της ΕΕ.

3.2 Διαχωρισμός των δραστηριοτήτων παραγωγής και διανομής από την ιδιοκτησία και τη διαχείριση των δικτύων μεταφοράς της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου. Διατυπώνεται, εξάλλου, μια δεύτερη εναλλακτική λύση που συνίσταται στον «ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος» δια του οποίου οι κάθετα ολοκληρωμένες επιχειρήσεις μπορούν να διατηρήσουν την ιδιοκτησία των δικτύων τους, υπό την προϋπόθεση ότι η διαχείριση του παγίου κεφαλαίου πραγματοποιείται από έναν ανεξάρτητο οργανισμό ή από μια άλλη επιχείρηση· η δυνατότητα αυτή αναμένεται ότι θα ευνοήσει τις επενδύσεις σε υποδομές.

3.3 Αποτελεσματική αντιμετώπιση του κατακερματισμού της αγοράς βάσει των εθνικών συνόρων, της υφιστάμενης καθετοποίησης και της υψηλής συγκέντρωσης της προσφοράς που έχει μέχρι στιγμής εμποδίσει την ανάπτυξη πραγματικού ανταγωνισμού και την εδραίωση μιας ενιαίας αγοράς ενέργειας.

3.4 Απλοποίηση των διασυνοριακών ανταλλαγών, με τη δημιουργία ενός ενδεδειγμένου οργανισμού επιφορτισμένου με το συντονισμό των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και με την παροχή ίσων ευκαιριών στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που λειτουργούν στον εν λόγω τομέα. Το μέτρο αυτό αναμένεται να διασφαλίσει τη δημιουργία ενός αμιγώς ευρωπαϊκού δικτύου προς όφελος της ασφάλειας του εφοδιασμού και της διαφοροποίησης της προσφοράς. Κατ' αυτόν τον τρόπο πιστεύεται ότι θα εξασφαλιστεί πραγματικά η ανεξαρτησία των εθνικών ρυθμιστικών αρχών.

3.5 Προαγωγή της συνεργασίας, χάρη στη θέσπιση νέων κανόνων εκ μέρους των διαχειριστών των ευρωπαϊκών δικτύων, και επίτευξη μεγαλύτερης συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων εθνικών αγορών ακόμη και ενόψει κινδύνου από πλευράς εφοδιασμού.

3.6 Μεγιστοποίηση της διαφάνειας μέσω της απλοποίησης των κανόνων της αγοράς και της ενημέρωσης των καταναλωτών, για την «ενδυνάμωση» της εμπιστοσύνης των χρηστών σχετικά με την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς (ωστόσο, συνέβαινε πράγματι κάτι τέτοιο έως τώρα);.

3.7 Επιδίωξη της πλήρους απολαβής των δικαιωμάτων των χρηστών ενέργειας από το επόμενο έτος, με τη διασφάλιση των εν λόγω δικαιωμάτων στο πλαίσιο ενός ειδικού «Χάρτη δικαιωμάτων» (υποχρεωτικού) ο οποίος θα πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, πληροφορίες όσον αφορά τους προμηθευτές, τις διάφορες επιλογές που προσφέρει η αγορά, την απλοποίηση των γραφειοκρατικών πρακτικών, την ενεργειακή ένδεια σε συνάρτηση με την κατανάλωση ενέργειας (fuel poverty), κλπ. (1).

4. Οι προτάσεις οδηγίας (ηλεκτρική ενέργεια και φυσικό αέριο)

4.1 Αποτελεσματικός διαχωρισμός (νομικός και λειτουργικός) των δραστηριοτήτων προμήθειας και μεταφοράς της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου διαμέσου μη κάθετα ολοκληρωμένων συστημάτων σε όλα τα κράτη μέλη. Ο εν λόγω διαχωρισμός αποτελεί καθοριστικό στοιχείο για την επίλυση του προβλήματος της σύγκρουσης συμφερόντων και επιτρέπει:

- την εξασφάλιση κατάλληλων επενδύσεων για ένα αποτελεσματικότερο σύστημα μεταφοράς και διανομής, συμπεριλαμβανομένων και βελτιώσεων όσον αφορά τη διαχείριση των διασυνοριακών μεταβιβάσεων·
- την αποτροπή οποιασδήποτε προνομιακής ή ευνοϊκής μεταχείρισης προς όφελος επιχειρήσεων και θυγατρικών εταιρειών στο πλαίσιο κάθετα ολοκληρωμένων δικτύων μεταφοράς και παραγωγής·
- τη διασφάλιση ικανοποιητικής και διαφανούς πρόσβασης στις πληροφορίες για όλους τους συμμετέχοντες στην αγορά, και όχι μόνον για εκείνους που συνδέονται με την εν λόγω επιχείρηση.

4.2 Σε περίπτωση άρνησης κάποιων κάθετα ολοκληρωμένων επιχειρήσεων να εφαρμόσουν τον αποτελεσματικό διαχωρισμό της ιδιοκτησίας, πιθανή λύση μπορεί να αποτελεί η καθιέρωση ενός ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος (ISO). Η ανεξαρτησία του εν λόγω διαχειριστή μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω ενός αποτελεσματικού συστήματος κανονιστικών ρυθμίσεων.

(1) Βλέπε τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προς έναν ευρωπαϊκό χάρτη δικαιωμάτων των καταναλωτών ενέργειας», CESE 71/2008.

4.2.1 Η ανεξαρτησία του φορέα εκμετάλλευσης δικτύου εφαρμόζεται τόσο στις ιδιωτικές όσο και στις δημόσιες επιχειρήσεις, όπως και ο διαχωρισμός της ιδιοκτησίας του δικτύου μεταφοράς και των συστημάτων παραγωγής.

4.2.2 Ο βασικός στόχος συνίσταται στο να επιτευχθεί, σε όλες τις χώρες της ΕΕ, η εντέλως ανεξάρτητη λειτουργία των επιχειρήσεων που αναπτύσσουν δραστηριότητα στον τομέα της παραγωγής και της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

4.2.3 Η προτεινόμενη οδηγία προβλέπει τη δυνατότητα προσωρινών παρεκκλίσεων από τους κανόνες που διέπουν τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας σε περίπτωση επενδύσεων σε ενεργειακές υποδομές.

4.3 Ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων των διαχειριστών του συστήματος από τις δραστηριότητες προμήθειας και παραγωγής προβλέπεται όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο αλλά και σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι καμία εταιρεία παραγωγής ενέργειας δεν μπορεί να διαχειρίζεται ή να έχει στην κατοχή της ένα σύστημα διανομής σε κάποιο άλλο κράτος μέλος. Κάθε διαχειριστής που εισέρχεται στο εν λόγω σύστημα οφείλει να αποδείξει την ανεξαρτησία του σε σχέση με τις δραστηριότητες προμήθειας και παραγωγής.

4.4 Ο διαχωρισμός της ιδιοκτησίας πιστεύεται ότι θα έχει ως αποτέλεσμα την ορθή λειτουργία της αγοράς και του δικτύου, η οποία θα οδηγήσει τελικά σε μια ορθή διαμόρφωση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και, ενδεχομένως, σε επακόλουθη μείωση των τιμών με προφανή οφέλη για τους καταναλωτές και τους επενδυτές στον εν λόγω τομέα.

4.5 Η δέουσα συμπεριφορά του ανεξάρτητου φορέα εκμετάλλευσης δικτύου, καθώς και ο αποτελεσματικός διαχωρισμός της ιδιοκτησίας του συστήματος παραγωγής και προμήθειας, θα μπορέσει να επιτευχθεί μόνον χάρη στην ύπαρξη μιας ανεξάρτητης και λειτουργικής ρυθμιστικής αρχής. Οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να είναι νομικώς διαχωρισμένες και λειτουργικώς ανεξάρτητες από οποιαδήποτε άλλη δημόσια ή ιδιωτική οντότητα και να ενεργούν ανεξάρτητα από τυχόν αγοραίο συμφέρον. Οι εν λόγω αρχές κρίνεται σκόπιμο να διαθέτουν πλήρη εντολή και να συνεργάζονται μεταξύ τους στα διάφορα κράτη μέλη με στόχο:

- τον έλεγχο των υποχρεώσεων διαφάνειας των διαφόρων φορέων της αγοράς·
- τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των μέτρων προστασίας των καταναλωτών·
- την εποπτεία της εύρυθμης λειτουργίας της διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου·
- την εξέταση των επενδυτικών σχεδίων των διαχειριστών του συστήματος μεταφοράς και τον έλεγχο της μεταξύ τους συμβατότητας·
- τον έλεγχο της ύπαρξης καταχρηστικών πρακτικών στην αγορά ή της παρουσίας φορέων που καταχρώνται τη δεσποζούσα θέση τους παρακωλύοντας τον ορθό σχηματισμό των τιμών.

Οι εξωτερικοί φορείς (όπως η ΕΡΑΚΑ —Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών— και ο Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας) είναι επιφορτισμένοι με την παροχή συμβουλών προς την Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή των παρατιθέμενων κανόνων.

5. Οι προτάσεις κανονισμού (ίδρυση Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας, πρόσβαση στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας και πρόσβαση στα δίκτυα μεταφοράς φυσικού αερίου)

5.1 Η παγίωση των εσωτερικών αγορών, με τη διαμόρφωση κοινών κανόνων και προσεγγίσεων, αποτελεί καθοριστικό στοιχείο για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας, καθώς και για την πραγματοποίηση των απαραίτητων διασυνοριακών συναλλαγών. Η εναρμόνιση των υπαρχόντων προτύπων (παραδείγματος χάρη, των τεχνικών κανόνων στο πλαίσιο των οποίων οφείλουν να λειτουργούν οι ηλεκτρικές εταιρείες, δηλαδή των «κωδίκων διασυνδεδεμένου δικτύου») μεταξύ των διαφόρων χωρών είναι αναγκαία και δεν φαίνεται να έχει ακόμη υλοποιηθεί με τη βοήθεια της ERGEG. Η εν λόγω εναρμόνιση θα μπορέσει να επιτευχθεί μόνον από έναν ανεξάρτητο και διακεκριμένο φορέα ο οποίος, λαμβανομένων υπόψη των περιορισμών που τίθενται από τα άρθρα της Συνθήκης, είναι δυνατό να συσταθεί με τη μορφή οργανισμού.

5.2 Τα κυριότερα καθήκοντα του εν λόγω οργανισμού θα πρέπει να συνίστανται στα εξής:

- στη βελτίωση του χειρισμού διασυνοριακών καταστάσεων·
- στην εποπτεία των δραστηριοτήτων των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ηλεκτρισμού και αερίου·
- στον έλεγχο της αποτελεσματικότητας των δεκαετών επενδυτικών σχεδίων που προβλέπονται για τα δίκτυα·
- στη διασφάλιση ότι η συνεργασία των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς εξελίσσεται κατά τρόπο αποδοτικό και διαφανή προς όφελος της εσωτερικής αγοράς·
- στη δυνατότητα λήψης μεμονωμένων αποφάσεων για συγκεκριμένα τεχνικά ζητήματα, καθώς και σχετικά με τις αιτήσεις εξαίρεσης·
- στην άσκηση συμβουλευτικού ρόλου όσον αφορά τα ζητήματα ρύθμισης της αγοράς και στη διατύπωση κατευθυντηρίων γραμμών για τη βελτίωση των πρακτικών που υιοθετούνται από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές.

5.3 Η οργανωτική δομή του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας θα βασιστεί σε ένα αντιπροσωπευτικό οργανόγραμμα των ρυθμιστικών αρχών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με επίδειξη ιδιαίτερης προσοχής στην υιοθέτηση ενός συστήματος το οποίο να εγγυάται την ανεξαρτησία των κανονιστικών λειτουργιών. Για το σκοπό αυτό, πέραν του διοικητικού συμβουλίου που είναι υπεύθυνο για το διορισμό του διευθυντή του οργανισμού, κρίνεται σκόπιμη η σύσταση ενός συμβουλίου ρυθμιστικών αρχών υπεύθυνου για τα πάσης φύσεως ρυθμιστικά θέματα και ενός τμήματος προσφυγών αρμόδιου να χειρίζεται τις προσφυγές κατά αποφάσεων που εκδίδει ο οργανισμός. Ο εν λόγω οργανισμός μπορεί να διαθέτει κατ' ανώτατο όριο προσωπικό 40 έως 50 ατόμων, ενώ οι συνολικές δαπάνες του εκτιμώνται σε περίπου 6-7 εκατομμύρια ευρώ ετησίως, τα οποία θα καλύπτονται από κοινοτικές επιχορηγήσεις.

5.4 Η Επιτροπή ασκεί το ρόλο του θεματοφύλακα των Συνθηκών και του «ελεγκτή των ελεγκτών». Ο Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις και να ασκεί διακριτική ευχέρεια μόνον σχετικά με ειδικά τεχνικά ζητήματα. Η λήψη των αποφάσεων που αφορούν την άσκηση παρέμβασης για την προάσπιση της συνεργασίας ή της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς εναπόκειται στην Επιτροπή, είτε κατόπιν σχετικής ενημέρωσής της από τον οργανισμό είτε ανεξάρτητα από αυτόν.

5.5 Για την πραγματική ενοποίηση της αγοράς χρειάζεται μια εποικοδομητική συνεργασία μεταξύ των διαχειριστών του συστήματος μεταφοράς. Επί του παρόντος υπάρχει μόνον εκούσια συνεργασία η οποία δεν έχει ωστόσο αποφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα, ιδίως στη περίπτωση επεισοδίων στα δίκτυα και γενικών διακοπών ηλεκτρισμού. Η ολοκλήρωση των διαχειριστών δικτύου σε περιφερειακό επίπεδο θα καθιστούσε δυνατό:

- να προσδιοριστεί μια ομοιογενής σειρά τεχνικών και αγοραίων κωδικών με διεθνή ισχύ·
- να γίνει χρήση του ορισμού τεχνικών κωδικών, ελλείψει αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ των δικτύων·
- να διασφαλιστεί μια συμπεριφορά άνευ διακρίσεων όσον αφορά τη λειτουργία και την ανάπτυξη δικτύου·
- να διευκολυνθεί η ολοκλήρωση της αγοράς, με συνακόλουθα αποτελέσματα τη σύγκλιση των τιμών, τον περιορισμό των ανησυχιών σχετικά με τη συγκέντρωση της αγοράς, την τόνωση της ρευστότητας, κλπ·
- να προαχθεί η χρηματοδότηση και η διαχείριση των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας.

5.6 Οι δομές συνεργασίας των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς απαιτείται να αναγνωριστούν πλήρως σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Υπάρχει δυνατότητα είτε να χρησιμοποιηθούν οι υφιστάμενες δομές, όπως οι σύνδεσμοι Ευρωπαϊκών Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς (ETSO) και Μεταφοράς Αερίου στην Ευρώπη (GTE), είτε να συσταθούν νέες κεντρικές και σταθερές δομές συνεργασίας από πλευράς τόσο οργάνωσης όσο και πρακτικών εργαλείων σχεδιασμού και εκμετάλλευσης των δικτύων.

6. Γενικές παρατηρήσεις

6.1 Το μείζον πρόβλημα στην περίπτωση των δικτύων δεν είναι μόνο η απελευθέρωση, ιδίως στην περίπτωση της ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και ο τρόπος κατά τον οποίο μπορούν να καταστούν εύχρηστα για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Παραδείγματος χάριν, θα μπορούσε να φανταστεί κανείς δημόσια δίκτυα, ευρωπαϊκά ή κανονιστικά ρυθμιζόμενα από την Ένωση, προσιτά σε όλους.

6.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ευκαίω θα ήταν να προωθούσε την πραγματοποίηση επενδύσεων για την υλοποίηση ενός εντελώς καινοτόμου συστήματος μεταφοράς, ικανού να διασφαλίσει τη χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω ενός ευφυούς διαλογικού δικτύου παρόμοιου με το Διαδίκτυο. Το δίκτυο αυτό θα επέτρεπε, χάριν στην τεχνολογία των ευφύων μετρητών, να πραγματοποιείται η ενεργειακή ροή και προς τις δύο κατευθύνσεις.

6.3 Κάτι τέτοιο θα ευνοούσε σε μεγάλο βαθμό τις επενδύσεις και θα οδηγούσε τόσο στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας όσο και στην απτή υλοποίηση του παλαιού συνθήματος «power to people» (ενέργεια στη διάθεση του λαού): ανταλλαγές ενέργειας σύμφωνα με τις ανάγκες καθενός, μέσω δικτύων ανοικτών σε όλους, με την εφαρμογή των ίδιων κανόνων σε όλες τις χώρες της Ένωσης, χωρίς εξαιρέσεις (όπως συμβαίνει ήδη για το Διαδίκτυο).

6.4 Ως εκ τούτου, θα μπορούσαμε να προσανατολιστούμε προς έναν πλήρη διαχωρισμό στην περίπτωση του συστήματος διανομής της ηλεκτρικής ενέργειας και προς μια επιλογή μεταξύ διαχωρισμού και «ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος» για τα δίκτυα φυσικού αερίου.

6.5 Οι στόχοι που επιδιώκονται από την Επιτροπή (ενίσχυση των εθνικών αρχών, ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ των φορέων μεταφοράς (ISO, TSO), μεγιστοποίηση της διαφάνειας της αγοράς, κλπ.) δύσκολα θα μπορούσαν να επιτευχθούν εάν δεν υπερβούμε την εθνική λογική, όχι μόνο στην περίπτωση των δικτύων, αλλά και σε θέματα παροχής, επενδύσεων, κλπ· αυτός είναι ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορεί να εξασφαλιστεί η βελτίωση της ποιότητας της υπηρεσίας, παρότι δεν επαρκεί για τη συγκράτηση των τιμών.

6.6 Η συγκέντρωση των πετρελαϊκών αποθεμάτων σε λίγες περιοχές του πλανήτη (61,8 % στη Μέση Ανατολή, 11,7 % στην Ευρώπη και στη Ρωσία, 9,4 % στην Αφρική, 8,5 % στη Νότια Αμερική, 5,1 % στη Βόρεια Αμερική και 3,5 % στην Άπω Ανατολή (F. Profumo, Πολυτεχνείο του Τορίνο) θα έπρεπε να ωθήσει την Επιτροπή στην άσκηση μιας πιο εύστοχης κοινής πολιτικής, έναντι τόσο των περιοχών αυτών όσο και των διεθνών οργανισμών όπου συνάπτονται οι συμφωνίες και λαμβάνονται οι αποφάσεις. Σε αντίθετη περίπτωση, η απλή και καθαρή απελευθέρωση κινδυνεύει να εξελιχθεί σε πραγματική παγίδα για τη συγκράτηση των τιμών, οι οποίες συχνά αυξάνονται εξαιτίας των μονοπωλίων που υπαγορεύουν τους δικούς τους όρους ακόμη και στους πολιτικούς κύκλους.

6.7 Η ΕΕ οφείλει να σημειώσει πρόοδο προς την κατεύθυνση της ρύθμισης του ανταγωνισμού και της διαφάνειας προκειμένου να καταστήσει το οικονομικό σύστημα περισσότερο ανταγωνιστικό και διαφανές. Η ρύθμιση του ανταγωνισμού και η διαφάνεια αποτελούν πλέον αναπόδραστο στόχο της Ένωσης προκειμένου να καταστήσει περισσότερο ανταγωνιστικό και πιο διαφανές το οικονομικό σύστημά της. Οι νίκες έναντι της Microsoft και της WW συνιστούν ενθαρρυντικό προηγούμενο προς όφελος του ανταγωνισμού, παρότι μόνον αυτό δεν είναι αρκετό. Απαιτείται, συγχρόνως, να προβλεφθούν αποτελεσματικότερα μέτρα για τον περιορισμό του αντικτύπου και των συνεπειών επί της απασχόλησης, επενδύσεις και μέτρα ικανά να προσδώσουν δυναμισμό στο οικονομικό σύστημα με στόχο τη δημιουργία περισσότερων ευκαιριών για τους εργαζομένους και τους νέους και, επομένως, με λιγότερη ανάγκη για «προστασία». Πράγματι, το γεγονός ότι τα τελευταία δεδομένα σχετικά με την οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης δεν είναι ενθαρρυντικά (βλέπε την ανακοίνωση της Επιτροπής) οφείλονται, εκτός από την ισχύ του ευρώ, στον ελλιπή ανταγωνισμό μεταξύ επιχειρήσεων και στην «προστασία» που απολαμβάνουν πολλές εξ αυτών. Η διάλυση των μονοπωλίων των επιχειρήσεων, που άρχισε μετά τη θέσπιση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, είναι «καταδικασμένη» να επιτύχει, διότι αν δεν επιτύχει, τα συμφέροντα των πολιτών θα ζημιωθούν από την αποδιοργάνωση και την ενδεχόμενη εκ νέου εισαγωγή δημόσιων πόρων για την επιβίωση των δικτύων, όπως συνέβη στην περίπτωση των Βρετανικών Σιδηροδρόμων.

6.8 Η ανταλλαγή απόψεων σχετικά με αυτή τη δέση μέτρων δεν μπορεί να περιοριστεί στο πλαίσιο των θεσμικών κύκλων ή μεταξύ των ειδικών. Η Επιτροπή και η ΕΟΚΕ πρέπει να φέρουν την ανταλλαγή απόψεων προς τα έξω, να την καταστήσουν ανοικτή στη συμμετοχή των πολιτών-καταναλωτών, των εργαζομένων και των επιχειρήσεων προκειμένου να αποφευχθεί να είναι οι — συχνά μονοπωλιακές — επιχειρήσεις του κλάδου οι μόνες που επηρεάζουν τις αποφάσεις (θα μπορούσε παραδείγματος χάριν να δημιουργηθεί ένα κατάλληλο ιστολόγιο (blog) για τους πολίτες, να πραγματοποιηθούν ανοικτές ακροάσεις στην πλειονότητα των κρατών μελών, σε ορισμένες ευρωπαϊκές πόλεις, και να εκθεθούν τα αποτελέσματα σε μια μεγάλη δημόσια διάσκεψη σε κοινοτικό επίπεδο.). Επίσης, ο έλεγχος λειτουργίας των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών οργανισμών που εφαρμόζεται από την Επιτροπή θα πρέπει να έχει πιο δημοκρατικό χαρακτήρα και να επιβεβαιώνεται από τον αντίστοιχο έλεγχο που διενεργεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

7. Ειδικές παρατηρήσεις

7.1 Διαχωρισμός της ιδιοκτησίας των δραστηριοτήτων προμήθειας και παραγωγής από τη διαχείριση του δικτύου (ownership unbundling). Η εφαρμογή των εν λόγω μέτρων αποτελεί αναγκαία συνθήκη για τον περιορισμό των φραγμών που παρακωλύουν την είσοδο στην αγορά. Στόχος είναι να ανασταλεί η δυνατότητα των ολοκληρωμένων επιχειρήσεων, οι οποίες αναπτύσσουν πολλές από τις δραστηριότητες του κλάδου, να προβαίνουν σε «μεταφορά» μέρους του κόστους των δραστηριοτήτων που έχουν απελευθερωθεί εις βάρος των κανονιστικά ρυθμιζόμενων δραστηριοτήτων, αποκτώντας κατ' αυτόν τον τρόπο ένα αδικαιολόγητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των επιχειρήσεων που ασκούν αποκλειστικά και μόνον δραστηριότητες υποκείμενες σε ανταγωνισμό. Τα κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει ανομοιογενώς τις οδηγίες για την αγορά φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, επιτρέποντας σε ορισμένες περιπτώσεις τη δημιουργία επιχειρήσεων παραγωγής και προμήθειας, καθώς και κάδετα ολοκληρωμένων εταιρειών διαχείρισης των δικτύων μεταφοράς.

7.2 Έμπρακτη ενίσχυση των εξουσιών των εθνικών ρυθμιστικών αρχών οι οποίες, αφενός, εγγυώνται την ουδέτερη διαχείριση τόσο των δικτύων όσο και γενικότερα των υποδομών που τελούν υπό διαχείριση βάσει παραχώρησης της εκμετάλλευσής τους και, αφετέρου, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο όσον αφορά την απελευθέρωση (μεταφορά, διανομή και μέτρηση στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας· μεταφορά, διανομή, μέτρηση, αποθήκευση και επαναεριοποίηση στον τομέα του φυσικού αερίου).

7.3 Καθοριστικός ρόλος του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας για τον έλεγχο της δράσης των ανεξάρτητων εθνικών οργανισμών. Η σύσταση ενός υπερεθνικού ρυθμιστικού οργανισμού, με εξουσίες εποπτείας των ενεργειών των μεμονωμένων ενδιαφερομένων χωρών, θα ευνοούσε την ανάληψη μιας δεόντως καθορισμένης δράσης κανονιστικής συνεργασίας, περιορίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ανομοιογένεια ανάμεσα στις προοπτικές του συνόλου της ΕΕ και σε εκείνες των μεμονωμένων χωρών, προς όφελος λύσεων προσανατολισμένων στην ενοποίηση της αγοράς ενέργειας.

7.4 Καθιέρωση διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς οι οποίοι να είναι ανεξάρτητοι από το σύστημα παραγωγής και να συνεργάζονται μεταξύ τους για την αποτελεσματική διαχείριση των προβλημάτων μεταφοράς. Οι διαχειριστές του συστήματος μεταφοράς κάδετα ολοκληρωμένων επιχειρήσεων τείνουν πράγματι να επιδεικνύουν προτίμηση στις συνδεδεμένες επιχειρήσεις, γεγονός το οποίο προξενεί σοβαρό έλλειμμα ενημέρωσης στους νέους ανταγωνιστές. Οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται στο εσωτερικό άκρως ολοκληρωμένων επιχειρήσεων είναι συχνά αποκλίνουσες, δεδομένου ότι μια κυρίαρχη επιχείρηση δεν έχει κανένα συμφέρον να βελτιώσει το δίκτυο, εφόσον κάτι τέτοιο θα απέβαινε κατ' εξοχήν προς όφελος των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων. Ο ρητός και ουσιαστικός διαχωρισμός των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς θα παρείχε τις ίδιες εγγυήσεις πρόσβασης στα δίκτυα σε όλες τις επιχειρήσεις διανομής και θα καθιστούσε δυνατή την υλοποίηση των τεχνολογικών βελτιώσεων που είναι απαραίτητες για την εξασφάλιση αποτελεσματικότερης διαχείρισης και, σε τελική ανάλυση, χαμηλότερων τιμών για τους χρήστες.

7.5 Προαγωγή της διαφάνειας και της πρόσβασης στις αγορές, με στόχο να αυξηθεί η ρευστότητα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Παρατηρείται έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με την αξιοπιστία και την έγκαιρη αντίδραση στο πλαίσιο της αγοράς (μεταξύ των ενδιαφερομένων φορέων του κλάδου). Η πληροφοριακή ασυμμετρία μεταξύ των κυρίαρχων επιχειρήσεων και των ανταγωνιστριών τους είναι έντονη. Η βελτίωση της διαφάνειας θα ελαχιστοποιούσε τους κινδύνους εισόδου για τους νεοεισερχόμενους στην αγορά και, συγχρόνως, θα βελτιώνει την εμπιστοσύνη στις αγορές

χονδρικής και, άρα, στις ενδείξεις των τιμών. Είναι εντούτοις απαραίτητο να εξασφαλιστεί μια ορισμένη ομοιογένεια/αντιστοιχία των πληροφοριών προκειμένου να μην παρέχονται περιθώρια για συγκεχυμένες ερμηνείες οι οποίες ζημιώνουν την επίτευξη πραγματικής διαφάνειας στην αγορά, χωρίς ποτέ να υποτιμάται η σημασία της εμπιστευτικότητας των στρατηγικών/εμπορικών πληροφοριών των επιχειρήσεων.

7.6 Εξασφάλιση της διάθεσης των πληροφοριών σε όλους τους φορείς της αγοράς, με στόχο τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και την προώθηση της ορθής ανάπτυξης της αγοράς. Πολυάριθμοι φορείς επιδεικνύουν ελάχιστη εμπιστοσύνη στο μηχανισμό σχηματισμού των τιμών. Οι συμβάσεις εισαγωγής φυσικού αερίου συνάπτονται με βάση δείκτες τιμών που διαμορφώνονται σύμφωνα με ένα «καλάθι» αντιπροσωπευτικών προϊόντων παραγώγων του πετρελαίου, με αποτέλεσμα οι τιμές να ακολουθούν απερίγλιτα τις εξελίξεις των αγορών πετρελαίου. Η σχέση αυτή έχει αντίκτυπο στις τιμές χονδρικής οι οποίες δεν καθορίζονται σύμφωνα με το μηχανισμό της ζήτησης και της προσφοράς, εις βάρος της διασφάλισης της προμήθειας (προσφοράς). Στην περίπτωση των μακροπρόθεσμων συμβάσεων εισαγωγής, δεν παρατηρείται κάποια σαφής τάση για τη διαμόρφωση μηχανισμών σχηματισμού των τιμών βασισμένων στη δυναμική της αγοράς.

7.7 Καθορισμός εξαιρετικά λεπτομερών απαιτήσεων για τη διασφάλιση διαφάνειας σχετικά με την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου. Θεωρείται απαραίτητη η παροχή επακριβούς πληροφόρησης σχετικά με τις βραχυπρόθεσμες προβλέψεις της ζήτησης και της προσφοράς. Οι εν λόγω απαιτήσεις θα πρέπει να τηρούνται από τους διάφορους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας και, άρα, η ενίσχυση των εξουσιών των εθνικών ρυθμιστικών αρχών καθίσταται αναγκαία.

7.8 Δημιουργία αγορών παράγωγων μέσων. Τα παράγωγα μέσα αντιπροσωπεύουν μια αποτελεσματική οδό για τη διαχείριση του κινδύνου από πλευράς τιμών και συγχρόνως αποτελούν έναν φυσιολογικό τρόπο ανάπτυξης των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Ενώ στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας πραγματοποιούνται, άμεσα ή έμμεσα, διαπραγματεύσεις συμβάσεων επί παραγώγων και έχουν επομένως ήδη αναληφθεί προσπάθειες για την επίτευξη ομοιογένειας, εξακολουθεί να απαιτείται περαιτέρω βελτίωση. Στην ευρωπαϊκή αγορά φυσικού αερίου επικρατεί καταφανής ανομοιογένεια· πράγματι, ενώ σε ορισμένες αγορές παρατηρείται ικανοποιητικός βαθμός απελευθέρωσης (π.χ. στο Ηνωμένο Βασίλειο), σε άλλες δεν υπάρχει ακόμη ούτε καν υποκείμενη αγορά για το φυσικό αέριο (π.χ. στην Ιταλία).

7.9 Κανονιστική ρύθμιση των χώρων αποθήκευσης (ή των κοιτασμάτων), με στόχο να διασφαλίζεται ότι όλα τα αποθηκευτικά μέσα που είναι διαθέσιμα σε τρίτα μέρη προσφέρονται στην αγορά κατά τρόπο αμερόληπτο και διαφανή, αποθαρρύνοντας την αποθησαύριση δυναμικότητας.

7.10 Διαμόρφωση δημοσιοποιημένων και ενιαίων κριτηρίων για τον προσδιορισμό του χρόνου και του τρόπου εφαρμογής της πρόσβασης τρίτων μερών στην αποθηκευτική δυναμικότητα που προσφέρεται στην αγορά.

7.11 Θέσπιση διαφανών και αναλυτικών κανόνων όσον αφορά την πρόσβαση σε τερματικούς σταθμούς υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG), οι οποίοι να επιτρέπουν τον προσδιορισμό των εξαιρούμενων υποδομών. Το ζητούμενο είναι η διαμόρφωση ενδεδειγμένων κανόνων εφαρμογής για τη διαδικασία που ονομάζεται «open season» (διαδικασία ελεύθερης κάλυψης της δυναμικότητας εντός ορισμένης περιόδου). Η εν λόγω διαδικασία —η οποία προβλέπει την καθιέρωση ενός μηχανισμού κρατήσεων δυναμικότητας πριν από τη δημιουργία της δυναμικότητας αυτής— θα μπορούσε να αποδειχθεί ανεπαρκής για την εξασφάλιση μεγαλύτερου ανοίγματος της

αγοράς στους ενδιαφερομένους φορείς, δεδομένου ότι στο πλαίσιο αυτής της συγκεκριμένης διαδικασίας επιβάλλεται ούτως ή άλλως να εκχωρηθεί η ικανότητα μεταφοράς στα εθνικά δίκτυα μεταφοράς κατά προτεραιότητα στην επιχείρηση που κατασκευάζει τον αγωγό αερίου ή τον τερματικό σταθμό LNG και στην οποία έχει χορηγηθεί εξαίρεση. Επιπλέον, πρόσθετο εμπόδιο για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού στην αγορά εφοδιασμού θα μπορούσε να αποτελέσει η διαδικασία ανάθεσης του υπολοίπου μεριδίου που αντιστοιχεί σε 20 %, διαδικασία η οποία παρέχει προτίμηση στους φορείς που δεσμεύονται να καλύψουν το εν λόγω μερίδιο με συμβάσεις μακράς διάρκειας, αποβαίνοντας συνεπώς εις βάρος τόσο της αγοράς άμεσης παράδοσης (spot) όσο και της ευελιξίας των δραστηριοτήτων προμήθειας.

7.12 Υπόδειξη μακροχρόνιων κατάντη διμερών συμφωνιών προμήθειας οι οποίες να είναι συμβατές με το κοινοτικό δικαίο περί ανταγωνισμού. Ο βαθμός ανταγωνισμού στο επίπεδο της αγοράς λιανικής είναι εξαιρετικά περιορισμένος. Η συσσωρευτική επίδραση των συμβάσεων μακράς διάρκειας, των συμβάσεων απεριόριστου χρόνου, των συμβάσεων με ρήτρες σιωπηρής ανανέωσης και των πολυετών περιόδων απόσβεσης μπορεί να αποδειχθεί βασική τροχόπεδη για την ανταγωνιστικότητα. Οι συμβατικοί δεσμοί που συνδέουν για μεγάλο χρονικό διάστημα τους βιομηχανικούς πελάτες και τους κυρίαρχους (incumbent) παραγωγούς διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Ωστόσο, τα αιτήματα για μια πιο ανταγωνιστική προσφορά πληθαίνουν εκ μέρους εκείνων που δεν κατέχουν κυρίαρχη θέση, ενώ παρατηρείται απουσία πανευρωπαϊκής προσφοράς προμήθειας, η οποία χρήζει προσεκτικής εξέτασης. Το υφιστάμενο επίπεδο ανταγωνισμού (λίγοι υποβάλλοντες προσφορά) δεν είναι διόλου ικανοποιητικό σε ορισμένα κράτη μέλη στα οποία παρατηρούνται υψηλά επίπεδα συγκέντρωσης (Αυστρία, Βέλγιο). Οι περιορισμοί όσον αφορά τον τρόπο κατά τον οποίο οι καταναλωτές μπορούν να εφοδιαστούν με το φυσικό αέριο που τους διατίθεται, σε συνδυασμό με τις περιοριστικές πρακτικές των προμηθευτών στα σημεία παράδοσης, προκαλούν ουκ ολίγες ανησυχίες σχετικά με τον ανταγωνισμό.

7.13 Τόνωση της αγοράς λιανικής στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου με στόχο την απτή υλοποίηση της διαδικασίας απελευθέρωσης. Οι πολίτες της ΕΕ θα είναι σε θέση να επωφεληθούν από το σύστημα του ανταγωνισμού μόνον με την καθιέρωση μιας πραγματικής αγοράς λιανικής. Αυτό σημαίνει ότι απαιτείται η θέσπιση απλοποιημένων κανόνων πρόσβασης στην αγορά οι οποίοι να καθιστούν δυνατή τη συμμετοχή των μικρών παραγωγών και διανομικών σε αυτήν, κατά τρόπο ώστε να τονωθεί η ρευστότητα και να επιτευχθούν πιο ανταγωνιστικές τιμές. Η διασφάλιση της ρευστότητας θεωρείται κεφαλαιώδους σημασίας για τη μεγιστοποίηση της εμπιστοσύνης των φορέων έναντι του σχηματισμού των τιμών τόσο στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας όσο και στους κόμβους διαπραγμάτευσης του φυσικού αερίου, δεδομένου

ότι κατ' αυτόν τον τρόπο καθίσταται δυνατή —ιδιαίτερα στην περίπτωση του αερίου— η αποδέσμευση από τα προϊόντα πετρελαίου.

7.14 Η απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για την ευαισθητοποίηση των επιχειρήσεων και των πολιτών προς μορφές «ευφούς» εγχώριας κατανάλωσης που ενδείκνυνται για τη συγκράτηση των δαπανών και τον έλεγχό τους. Προς το σκοπό αυτό απαιτείται η εκπαίδευση των καταναλωτών όσον αφορά τις επί του παρόντος διαθέσιμες πηγές ενέργειας και τις εναλλακτικές πηγές ενέργειας (ανανεώσιμες πηγές ενέργειας), προκειμένου να συνειδητοποιήσουν τη ζωτική σημασία που έχει πλέον το αγαθό αυτό λόγω της σπανιότητάς του. Η προσφορά εξατομικευμένων συμβάσεων στους τελικούς πελάτες βάσει της κατανάλωσής τους, καθίσταται απολύτως αναγκαία από την άποψη τόσο της εξοικονόμησης ενέργειας όσο και του κόστους.

7.15 Ως υπεύθυνοι καταναλωτές, οι πολίτες θα πρέπει να είναι επίσης ενήμεροι όσον αφορά την τήρηση των κανόνων εκ μέρους των ρυθμιστικών οργάνων, καθώς και όσον αφορά τις δυνητικές καταχρήσεις τους, προκειμένου να είναι σε θέση να προστατίσουν τα δικαιώματά τους, κυρίως μέσω των ενώσεων για την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών.

7.16 Η κάλυψη της ζήτησης πρέπει να εξασφαλίζεται ακόμη και σε περιόδους αιχμής. Στην περίπτωση της ηλεκτρικής ενέργειας, τούτο θέτει το πρόβλημα της δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής, των διαστάσεων του δικτύου μεταφοράς και της μεταφοράς της ενέργειας μέσω του δικτύου· στην περίπτωση του αερίου, χρειάζεται να εξασφαλιστεί επαρκής δυναμικότητα εισαγωγής και αποθήκευσης. Είναι εντούτοις γνωστό τοις πάσι ότι η δυναμικότητα εισαγωγής είναι εξαιρετικά περιορισμένη, από τη στιγμή που η μεταφορά δυναμικότητας εξασφαλίζεται από τους κυρίαρχους (incumbent) φορείς μέσω πολυετών συμβάσεων κράτησης, με διάρκεια ακόμη και άνω των είκοσι ετών. Αυτό σημαίνει ότι τα νέα σχέδια και τα σχέδια αναδιάρθρωσης/επέκτασης των υποδομών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου (αγωγών αερίου) απαιτείται να προωθηθούν τάχιστα τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Μειζονος σημασίας θεωρούνται οι εγκαταστάσεις επαναεριοποίησης οι οποίες διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο, ιδιαίτερα στην περιοχή της Μεσογείου, για τη σύνδεση με τις κυριότερες χώρες παραγωγούς του εν λόγω φυσικού πόρου (Λιβύη, Αλγερία).

7.17 Ενδυνάμωση της αλληλεγγύης: οι χώρες της ΕΕ απαιτείται να προωθήσουν, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε διμερές επίπεδο, μια συμφωνία συνεργασίας, αλληλοβοήθειας και αμοιβαίας συνεργασίας, σε περίπτωση που μια εξ αυτών θα αντιμετώπιζε πρόβλημα ενεργειακού ελλείμματος για διαφόρους λόγους για τους οποίους η ίδια δεν φέρει άμεσα ουδεμία ευθύνη.

Βρυξέλλες, 22 Απριλίου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ